

Pál apostol levele a rómaiakhoz

A gyakorlati keresztény élet alapelvei

~ Főiskolai oktatási segédlet ~

I. rész

SOLA SCRIPTURA TEOLÓGIAI FŐISKOLA

1. A gyakorlati keresztény élet alapelvei I. rész

(12. fejezet)

A levél utolsó nagyobb egységében (12,1-15,13) az apostol a gyakorlati keresztény élet kérdéseit fejt ki, miután előzetesen végére jutott a legfontosabb kérdések eszmei kifejtésének. A gyakorlati keresztény életről szóló szakaszt semmiképpen sem tekinthetjük valamiféle „függeléknek” a levélben, hanem sokkal inkább az eszmei kifejtésből fakadó gyakorlati következtetések levonásának. Ennek létjogosultsága kettős: Egyrészt Pál a hispániai misszióba akarta bevinni a gyülekezetet, és ehhez rá akarta vezetni őket, hogyan lehetnek képesek és alkalmasak a valódi szolgálatra. Másrészt a Biblia szerint a hit nem az elvont kérdések világába tartozik, hanem nagyon is kihatással van a gyakorlati életre. Egy természetből vett hasonlatot alkalmazva úgy fogalmazhatunk, hogy a hit a fa, a hétköznapi keresztény élet pedig az a gyümölcs, ami rajta terem.

Az apostol tehát a levélben az elvi kérdések tisztázását követően rámutat, hogy mindezek hogyan vonatkoznak a mindennapi keresztény életre. Másképpen fogalmazva ezt is mondhatjuk: azzal foglalkozik, milyen lesz szükségszerűen az az ember, aki végighaladt a hit általi megigazulás útján. Mintegy mércét, „etalont” állít tehát hallgatósága elé.

A keresztény élet alapja

1 Kérlek azért benneteket, testvéreim, Isten irgalmasságáért szánjátok oda testeiteket Istennek kedves áldozatul - ez a ti értelmes istentiszteletetek. 2 És ne idomuljatok e világhoz, hanem elmétek megújulása révén változzatok el, hogy megvizsgáljátok, mi Isten jó, kedves és tökéletes akarata.

A „kérlek”-nek fordított *parakaló* szó nagyon jelentős, jelentése kb. „magához hív, maga mellé ültet”. Pál nem utasítja az embereket, hanem saját példáján keresztül kérleli hallgatóit, hogy járjanak vele azonos úton. Olyan ember szól itt, akinek az életét betöltötte az Isten iránti hála, s ennek az alapja Isten iránta megnyilvánult könyörületesége volt. Az apostol életét az határozta meg, hogy „Isten irgalmasságáért” viszonzásul végezte szolgálatát, és hallgatóit is ugyanerre az irgalmasságra hivatkozva kérleli.

Miben nyilvánult meg Isten irgalmassága a levél során? A levél korábbi gondolatmenetéből a következő fő gondolatokat emelhetjük ki:

1/ Isten haragszik a bűn miatt, de nem sújt le haraggal a bűnösre, hanem kegyelmi időt ad számára, noha magát a bűnt gyűlöli. Magával a bűnnel szemben kinyilvánítja haragját, ám a bűnöshöz irgalommal fordul: megváltásról gondoskodott a számára, és képessé teszi arra, hogy megváltozott életet éljen.

2/ Minden ember elnyeri a lehetőséget arra, hogy a megváltás reménységének birtokában élje életét. Mindenkinek része lehet ugyanabban a kiváltságban, amelyet Jézus Krisztus is kapott.

3/ Amikor az ember elfogadja Krisztus helyettes áldozati halálát, akkor Isten nem tulajdonítja neki a bűneit, hanem Krisztus igazságát számítja be neki.

4/ Abban a tudatban mehetünk a kegyelem királyi székéhez, mintha soha nem vétkeztünk volna, és abban a tudatban tehetjük ezt, hogy kéréseink meghallgatásra találhatnak.

5/ Isten a maga szeretetének bemutatása által munkálja bennünk a változás akarását, és ő adja az erőt is az engedelmességhez.

6/ Isten megalapozott tervet készített az emberért, és türelmesen munkálkodik érte, úgy alakítva életét, hogy az ember biztosan visszataláljon hozzá. Ennek során a cselekedetek és az indítékok mögé néz, meglátja azt az embert, akiben megvan a vágy és a készség is, hogy jobb emberré legyen, és maga tartja kézben az életét, személyes vezetése által.

Erre a szeretetre hivatkozva kérleli az apostol hallgatóit arra, hogy szánják oda magukat Istennek. Az embert Isten szeretete készíti engedelmes válaszra, mert érzi, hogy lehetetlen közömbösen elmenni irgalmassága mellett, és továbbra is bűnben élni. Isten nem formai, hanem szeretetből fakadó, teljes odaszánást kér az embertől, azon az alapon, hogy ő is teljesen odaadta magát érte. Az engedelmesség nem a „szabad – nem szabad” kategóriáin alapul, hanem azon, hogy az ember megérti Isten szeretetét, és méltóképpen szeretne rá válaszolni. Sátán az, aki Istent a szabad akaratot korlátozó zsarnokként akarja beállítani, Pál viszont arra kéri hallgatóit, hogy lássák meg: a dolgok gyökere Isten irántunk megnyilvánuló szeretete. Az ember azért nem a maga kívánsága szerint él, mert Krisztus odaadta érte az életét, és bizalmat kíván tőle: annak belátását, hogy nem a saját útja vezet célba, hanem az, amit Isten készített számára.

Az „értelmes istentisztelet” kifejezés az eredetiben a *logikosz* szót tartalmazza, ami kapcsolatba hozható a „logika” szóval – az értelmes átgondolás, vagyis a logika követeli, hogy az ember így válaszoljon Isten szeretetére, és ennek ellenkezője a logikátlan. A logikus válasz az, hogy ahogyan az Isten odaszánta magát értem, úgy én is odaszánom magam érte, mert felismertem, hogy a saját vágyaim követése a halálba vezet, és ha Isten kiszabadított ebből, akkor nincs más választás a számomra,

mint hogy teljesen odaszánjam magam neki, mint jó illatú áldozatot. Emögött az a kép van, hogy amint az Ószövetségben az állatáldozatot Isten színe elé állították, úgy álljon az ember is Isten színe elé.

Pál apostol az „Istennek tetsző áldozatra” utalva minden bizonnyal az ószövetségi egészen eléggő áldozatra gondolt, amely két dolgot fejezett ki:

1/Azt, hogy Krisztus egészen odaadta magát értünk, és a legnagyobb mélységekig elment a szenvedésben, a saját életét is Isten kezébe téve le, hogy az embert megmenthesse. Ezt fejezte ki az, hogy áldozatnak teljesen el kellett égnie, semmi sem maradhatott ki belőle.

2/ Az ember odaszánása is teljes: ahogyan Isten odaszánta magát érte, úgy ő is a teljes életét kész odaszánni Istenért, mintegy „logikus” válaszként Isten cselekedetére. Jézus is „vagy-vagy” szolgálatról beszél, amikor ezt mondja: *„Nem szolgálhattok Istennek és a mammonnak”* (Lk 16,13). Ha az ember végiggondolja Isten irgalmasságát, akkor ez a válasz nem kényszer, hanem magától értetődő.

Nem véletlen az áldozat jellemzésére alkalmazott kifejezések megválasztása sem:

- Az áldozat „élő”, mert az ember erejének legjavát szánja oda Istennek, és a szolgálatban teljes lényét adja oda. Ha a buzgó szeretet megvan, akkor az ember nem „kipipálandó cselekedetként” tekint a szolgálatra, hanem folyamatosan keresni fogja annak alkalmait, hogy Isten kedvére tegyen.
- A „szent” szó az elkülönítést jelképezi, azt, hogy elszakadunk a bűntől, mintegy elkülönítjük magunkat tőle, hogy alkalmasak legyünk Isten szolgálatára.
- Végül az „Istennek tetsző” kifejezés jelentése a következő: Nem mi döntjük el, mi a jó Isten előtt, hanem valóban azt tesszük, amit kíván tőlünk.

„Szánjátok oda a ti testeteket”: Az ember hajlamos szóban nagyon lelkesedni, de cselekedeteiben a maga útján járni. A „test” az ember egész lényét jelöli, azt, hogy a gyakorlati élet legkisebb dolgaiban is szánjuk oda magunkat Isten akaratának cselekvésére. Az „odaszán”-nak fordított igét lehet így is fordítani: „rendelkezésére bocsát”. Arról van szó tehát, hogy az ember mintegy önszántából „átadja” a maga teljes valóját, hogy Isten a maga céljaira használhassa fel őt.

Mit jelent a gyakorlatban ez az odaszánás? Az apostol ennek megválaszolására összehasonlítja azt a kétféle változást, melynek az ember alávetetheti magát.

„Ne szabjátok magatokat e világhoz, hanem változzatok el”. A „ne szabjátok” szókapcsolatban a *szüszkhématidzó* szó szerepel, ami a görög *szkhéma* szó származéka. Ennek jelentése: „minta”, pl. szabásminta, ami egy sablonhoz igazodik. A világ sémát

ad, betagozódást vár el, mintegy adott „szabásminta” alapján, és nagyon nehezen tűri el a máságot. Sátánnak nem igénye, hogy valaki a gondolkodásában is teljesen azonosuljon vele, a lényeg, hogy álljon be a sorba, haladjon pontosan úgy az úton, mint mások. A célja az, hogy az ember cselekedeteiben legyen önző, és ha nem ezt teszi, akkor gyűlöletet ébreszt ellene. Ef 2,2-3-ban is a következő kifejezéseket használja az apostol a bűn cselekvése mögött meghúzódó motivációkra:

- „a világ folyása szerint” (ahogy mások teszik),
- a „levegőbeli hatalmasság fedelme szerint” (közvetlen rosszra késztetések az életben),
- „testünk kívánságai” (bennünk is van elég késztetés a rosszra),
- „elménk gondolatai szerint” (még ideológiát is gyártunk a rosszhoz).

Az emberben tehát ösztönös hajlama van arra, hogy idomuljon a világhoz, ezért az apostol nyomatékosan arra szólít fel, hogy ne ezt tegyünk.

A „változzatok el” kifejezésben a *metamorfeó* szó áll (vö. a közismert „metamorfózis”, vagyis „átalakulás” szóval, aminek ez az igei alakja). Ez azt fejezi ki, amikor például egy anyag felmelegítés után öntőformába töltve felveszi annak mintáját. Ehhez azonban szükség van arra, hogy összetörjék és felforrósítsák. Az embernek is késznek kell lennie arra, hogy megaláztassék (összetöretés), továbbá arra, hogy elfogadja a megpróbáltatásokat (megolvasztás a próbák tüzeiben, vö. Malakiás könyvének ötvös-hasonlatával: Mal 3,3). Ugyanakkor a felmelegítést szolgálja Isten szeretete is, mely alapján az ember önként lesz kész arra, hogy gondolkodása Isten akaratához idomuljon. A változás alapja a gondolkodás ilyen módon történő megújulása, mely annak következménye, hogy megértjük Isten szándékát, és ennek alapján önként szánjuk rá magunkat ennek követésére (vö. Ef 5,15-17).

„Vizsgáljátok meg....” A cél, hogy egy-egy kérdést ne a saját nézőpontunk alapján vizsgáljuk meg (mi esik jól, mi kényelmes, mi az érdekem, stb.), hanem Isten nézőpontja, véleménye szerint. Vö. Péld 3,6: *„Minden utadban megismered őt, akkor ő igazgatja a te utaidat”*. Ha ez hiányzik, akkor lényegében még mindig a világ sémája szerint gondolkodunk, ezért van szükség az „összetöretésre”, az óemberünk megsemmisítésére.

Isten akarata „jó, kedves, és tökéletes”. Jézus áldozatát szemlélve el kell jutnunk oda, hogy nem saját elgondolásunkat, hanem Isten akaratát követjük, aminek az az alapja, hogy amit Isten akar, az valóban a legjobb számunkra. Az ember sokszor visszariad ettől, amikor Isten akaratával szembesül. Ahhoz, hogy az ő akaratát jónak tekintsük, mély bizalmat kell kialakítanunk iránta, s ennek alapja az ő szeretete, amelynek fényében készek vagyunk lemondani saját elképzeléseinkről, feladni saját

aggodalmaskodásunkat, és teljesen Istennek adni át magunkat. Ez a valódi alapja a keresztényi életnek, és ezen alapul minden további gyakorlati kérdés. Istent nem formailag, kényszerből, hanem önként és szeretetből kell követni, személyes ráhagyatkozás alapján: *„Hagyjad az Úrra a te utadat, gyönyörködjél benne, és ő teljesíti”* (Zsolt 37,5).

A keresztény szolgálat

Pál apostol e rövid bevezetés után a gyakorlati kérdések közül először a hívő közösségben végzett keresztény szolgálattal foglalkozik. A hit kialakulása személyes tapasztalat, az ember bensőjében történik, ugyanakkor a hit gyakorlása már közösségi dolog. Krisztus követésének megélése kétféle közegben történik:

1/ Először is keressük azokat, akikkel megoszthatjuk a felismert evangéliumot.

2/ Másfelől keressük azokat, akik hozzánk hasonlóan gondolkodnak, akik szintén szabadulni szeretnének a bűn uralma, az önzés gondolkodásmódja alól.

A kereszténység megélése tehát feltétlenül közösségben történik, mert egyfelől meg kell osztanunk az Istennel szerzett tapasztalatokat, másfelől pedig szükség van arra, hogy a hozzánk hasonlókkal „egymás hite által erősödjünk”. A gyülekezet ugyanakkor arra is hivatott, hogy az emberek elé tükröt tartson életmódja révén, ugyanis egy gyülekezet a társadalomhoz hasonlóan a legkülönbözőbb emberekből épül fel. Mindannyiukban közös az, hogy Isten akaratának követése a leghőbb vágyuk, és az ő szeretete vezérli őket. Ha tehát megvalósul az Istennel való együttműködés, és mindenki betölti a maga helyét, akkor a gyülekezet Isten jelleméről és hatalmáról tesz bizonyosságot, mégpedig nem érdekből, hanem a szeretetből fakadóan. Ennek során mindenki a saját egyéni adottságai szerint tölti be a maga feladatát.

3 Mert a nekem adott kegyelem által mondom mindnyájatoknak, hogy ne gondoljátok többnek magatokat, mint ahogy gondolni kell, hanem arra legyen gondotok, hogy józanul gondolkodjatok, amint Isten adta kinek-kinek a hit mértékét.

A keresztény szolgálat végzése közben különböző igények, szükségletek merülnek fel, ami a feladatok differenciálását teszi szükségessé. Ez már az ősgyülekezetben is jelentkezett, ezért kellett pl. diakónusokat választani. Másfelől Isten is feladatokat ad bizonyos embereknek, elhívásban részesíti őket, amit a gyülekezetnek fel kell ismernie (pl. Pál és Barnabás elhívása a pogánymisszióra, ld. Csel 13,1-3). A gyülekezet feladata tehát, hogy felismerje, kinek-kinek mire van elhívása, és ennek betöltésében bátorítsa tagjait. Kérdés tehát, hogy a gyülekezet felismeri-e ezt, illetve hogy a hívő ember egyénileg is felismeri-e a felelősséget, és betölti-e azt, amire Isten felszólítja. Nagyon könnyen kialakulhat a versengés, egymás összehasonlítása a

másikkal, ezért Pál először kimondja, hogy az Istentől kapott tapasztalat nyomán a legfontosabb azt, hogy senki se fuvalkodjék fel, és ne gondoljon magáról többet, mint amit gondolnia kell.

Sokszor az ember úgy érzi, nagy dolgokat vihetne véghez, ha elismernék őt, vagy sokkal jobban meg tudna oldani valamit másnál, ha felismernék képességeit. Az apostol szerint nem arról kell gondolkodni, hogy vajon elismerik-e a kegyelmi ajándékainkat, sem attól félni, hogy nehogy erőnkön felül való feladatot kapjunk – ugyanis mindkettő az önmagunkkal foglalkozásból ered. A helyes út az, hogy józanul gondolkodjunk, ami nem jelent mást, hogy az álmodozás helyett mérjük fel valós lehetőségeinket és feladatainkat, és kezdjük végezni ezeket.

„Amint Isten adta kinek-kinek a hit mértékét”. Néha úgy tűnik, hogy nem minden ember kapja egyformán a hit képességét. Elsőre úgy láthatjuk, hogy Isten az, aki eltérő mértékű hitet ad minden embernek. Egy szempontból valóban Isten adja a hitet, mert ő teremti meg minden ember esetében a hit alapját. Isten ezt önmaga kinyilatkoztatásával és Jézus Krisztus odaajándékozásával tette meg. Mindennemű hit csakis Isten kinyilatkoztatásán és Krisztus szeretetén alapulhat. Ezen túlmenően Isten „adja” a hitet úgy is, hogy Isten a hit személyes alapjait is maga teremti meg azáltal, hogy egyenként keresse meg minden embert, és megy utána (vö. elveszett juh, elveszett drachma és tékozló fiú példázata, Lk 15. fej.). Így tehát úgy az ember megváltása és megkeresése is Isten érdeme. Ugyanakkor a hit azon múlik, ahogyan az ember Isten szeretetére és ígéreteire válaszol, vagyis a hit nem más, mint Isten iránti bizalom. Ilyen szempontból a hit nem ajándék, hanem döntés amellel vagy az ellen, hogy Istenre bízzuk magunkat. A hit azon múlik, hogy mennyire hívjuk segítségül Istent az életünkben.

Jézus is a hit növekedésének mikéntjét mutatta be, amikor így szólt tanítványaihoz: „Ha akkora hitetek volna, mint a mustármag, azt mondanátok ennek a hegynek: Menj innen amoda, és elmenne; és semmi sem volna lehetetlen nektek” (Mt 17,20). A kezdeti bizalomnak nem kell nagyobbak lennie a mustármagnál, tehát Isten kezdetnek beéri a kicsiny, de teljes bizalommal is, és ez akkor növekszik, ha a bizalmat az éppen aktuális élethelyzetben gyakorolja az ember. Ekkor Isten fog olyan élethelyzeteket megengedni, amelyek a hitünket erősítik. Hitre akkor van szükség, amikor nem látjuk, hogy mi lesz a kimenetele egy-egy élethelyzetnek, amikor választani kell a biztos emberi megoldás és a bizonytalan látszó isteni út között. A hit azt jelenti, hogy a realitások ellenére is az engedelmesség útját választjuk az adott helyzetben. Isten az ilyen élethelyzetek által adja a hitet (pl. átkelés a Jordánon, amikor a folyó csak akkor nyílt szét, amikor a nép elindult, és belelépett, ld. Józs 4. fej.). Isten az kéri, hogy bízzuk rá a megoldást, aminek biztosítékát ígéretei jelentik. Ha elfogadjuk tőle az élethelyzeteket, és rábízuk magunkat, akkor tapasztalatokat

fogunk szerezni, e tapasztalatok pedig tovább növelik a hitünket. Így egyedülálló istenismeretre tehetünk szert.

Isten akkor tudja növelni hitünk mértékét, ha az álmodozás helyett megéljük a hitet a mindennapokban, és elfogadjuk azokat a feladatokat, amelyek elé a mai nap állít minket. A kisebb dolgokban való hűség által lehetünk képesek a nagyobb feladatok és felelőségek betöltésére (ld. pl. József, Elizeus és Dániel élettörténetét).

A józanul gondolkodás summája, hogy az ember a napi dolgokban végezze feladatait Istennek engedelmeskedve. Így érhető el, hogy a kísértésben vagy próbában nem kétségbe esik, hanem hitet tanúsít, aminek nyomán Isten maga készíti fel őt arra a feladatra, melyet ő jelölt ki a számára. Ennek fényében nyer értelmet minden kísértés, nehézség vagy próba, mert ez alkalom lesz az ember számára, hogy megélje a hitet. Isten az ember így elnyert tapasztalatát használja fel arra, hogy segíteni tudjon másokon. Ha egy közösségben mindenki így gondolkodik, akkor nem kerül elő a „ki a nagyobb?” kérdés. Ez csak akkor történik, ha az emberek ráérnek egymással foglalkozni. Ha azonban a feladatokra figyelnek, akkor ez lefoglalja őket annyira, hogy kénytelenek legyenek Istenre figyelni.

4 Mert amint egy testben sok tagunk van, és nem minden tagnak ugyanaz a feladata, 5 akképpen mi is, noha sokan vagyunk, egy test vagyunk Krisztusban, és mindnyájan egymás tagjai vagyunk.

Az apostol a keresztény közösséget az emberi testhez hasonlítja, aminek előzménye 1Kor 12. fejezete. Itt az apostol a kegyelmi ajándékokról beszél, és arról, hogy ezeket Isten úgy osztja ki, hogy együtt legyen mindaz, amire szükség van a szolgálathoz (itt ugyanaz a szó szerepel, ami a tékozló fiú példázatában az örökséget jelöli), de nem egyetlen embernek, hanem különböző embereknek különféleképpen, hogy mindenki beletehesse a maga részét a közösbe (1Kor 12,7: itt az „összehordás” jelentésű szó szerepel). A test is így működik, hiszen minden tagnak megvan a maga feladata, de a tagok egymással szoros egységben működnek. Ugyanez érvényes a keresztény gyülekezetre. Mindenkire szükség van, ugyanakkor senki sem nélkülözheti a többiek munkáját, nincs ok sem a kisebbrendűségi érzésre, sem a felfuvalkodásra. Az evangélium hirdetését egymással szoros összefüggésben kell végezni. Mindenkire szükség van, senki sem boldogulhat a többiek nélkül, és az egységnek Krisztusban kell megvalósulnia. A hívők nem csak külön-külön tartoznak Krisztushoz, hanem egymáshoz is kapcsolódnak, és az így ható szeretet által tudják Isten szeretetét bemutatni a kívüllagnak.

Ami egy taggal történik, az a teljes testre kihat. Hasonlóképpen a keresztény közösségben is feltűnik, ha valaki nem teszi be a maga részét a közösbe. Ezért mindenkinek össze kell kapcsolódnia a többiekkel, hogy az evangéliumhirdetésben felmerülő szükségleteket ki tudja elégíteni a gyülekezet.

6 Mivel azért a nekünk adott kegyelem alapján különböző ajándékaink vannak, akár prófétáltak, a hit szabálya szerint tegyétek; 7 akár szolgáltok, [cselekedjetekek így] a szolgálatban, akár tanítottok, a tanításban, 8 akár vigasztaltok, a vigasztalásban; aki adakozik, bőséggel, aki előljáró, buzgósággal, aki könyörül, örömmel tegye.

A görög szövegben az *analógia* szó áll a „hit szabálya” kifejezés helyén. Az ember azzal párhuzamosan tud szolgálni, amilyen tapasztalatokra szert tesz. Lehet ugyan tanításként elmondani olyasmit, amit nem éltünk meg, de csak annak van igazi ereje, ha olyan valaki mondja el mindezt, aki meg is érte (vö. Jézus tanításának összevetése a farizeusok és írástudók tanításával Mt 7. fejezete végén). Annak van igazi befolyása, ami a személyes hitélet alapján áll, ami az Istennel való közösségből fakad, és az ember csak ennek arányában tud hasznosan szolgálni. A szolgálatnak van egy Isten szerinti mértéke, de ezt az ember csak annyira tudja betölteni, amennyire megvan az Istennel való közösség, annál jobban nem. Sokszor csak részlegesen tud általa teljesülni Isten akarata, de a cél az, hogy maradéktalanul teljesüljön.

Ha valaki hasznosan akar szolgálni, akkor először a napi hitharc megharcolására kell összpontosítania, nem magára a szolgálatra. Jézus Krisztus is ezért fogalmazott így: „Kövessetek engem, és azt művelem, hogy embereket halásszatok” (Mt 4,19) – az emberhalászat abból a tényből fakad, hogy ti követtetek engem.

Pál apostol arra szólít fel, hogy minden gyakorlati *szolgálatot*, még a legalapvetőbbet is az Istennel való közösséggel arányban végezze az ember, mert a szolgálatának hatása a hite mértékével lesz arányos. Ugyanez érvényes a *tanításra* is: az ember csakis azt tudja jól átadni a tanítás során, amit maga is megélt. Nem működik az, ha valakinek a tanítását lemásoljuk. Ugyanaz a tanítás egész más hatást tehet két különböző ember szájából, attól függően, hogy kinél mennyire van meg a közösség Istennel.

Ami az *intést* illeti, az tud jól inteni, aki maga is megtapasztalta, hogy milyen az, amikor ő maga is feddésben részesül Istentől. Aki ezt megtapasztalta, nagyon jól tudja, mit él át az, akit megintenek, ezért másokat is úgy tud majd meginteni, hogy ne ajtóstul rontson a házba, hanem tekintettel legyen a másik ember érzéseire, és úgy cselekszik, hogy a legkisebb ellenállást váltsa ki.

Az *adakozás* akkor hatékony, ha az ember egyszerűségben teszi, nem látványosan, mert az emberek természettől fogva, a velük született büszkeség okán így is nehezen fogadnak el dolgokat, tehát megkönnyíti ezt, ha valaki egyszerűségben ad.

Az *előljáró* ne akarjon egy képet kialakítani arról, hogy milyen a jó vezető, mert könnyen képmutatóvá válhat. Annyiban akarjon elől járni, amennyit ő maga is megélt. Aki vezet, annak az életvitele példaértékű, nagy befolyást gyakorol az

emberekre. Akkor hatékony vezető valaki, ha ő maga is elszánja magát Jézus Krisztus követésére.

Az utolsó szolgálat a *megkönyörülés*, vagyis a megbocsátás gyakorlása. Ez különösképpen az Istennel való közösségből fakad, hiszen csak az az ember tud hitelesen megbocsátani, aki maga is megtapasztalta a megbocsátást. Örömmel megbocsátani azt jelenti, hogy az ember nem emlegeti fel a másik ember bűnét, és hajlandó azt teljesen elengedni. Ennek gyökere, hogy Isten is előbb volt hajlandó megbocsátani az embernek, mint hogy az ember kész lett volna a megbánásra, ezért csak az élete odaadásával tudta őt meggyőzni. A megbocsátásra szoruló embernek is hasonlóképpen túlaradó módon kell kifejezni a megbocsátásra való készséget, mint amilyen készséges volt Isten is a feltétel nélküli megbocsátásra.

Összegezve elmondhatjuk, hogy minden kereszténynek pótolhatatlan szerepe van, de hogy ezt betöltse, a hit mindennapokban történő, személyes megélésére van szükség. Akkor tudja betölteni saját szolgálatát, ha Istennel személyes kapcsolatban áll, és felismeri, hogy szolgálatának betöltéséhez a többiekre is szükség van. Így a gyülekezet Isten hatalmát fogja hirdetni a külvilág számára.

9 A szeretetben ne legyen megjátszás. Iszonyodjatok a gonosztól, ragaszkodjatok a jóhoz. 10 Testvéri szeretetben egymás iránt gyöngédek [legyetek], a tiszteletadásban egymást megelőzzétek, 11 Az igyekezetben ne legyetek restek, lélekben buzgók [legyetek], az Úrnak szolgáljatok.

„Ne legyen megjátszás”: a valódi szeretet vagy megvan, vagy hiányzik, hosszú távon nem lehet mímelni. Az igazi szeretet olyan jelenlét, amit nem játszhatunk el. Vö. 1Ján 3,17: „aki elzárja a szívét”. A szeretet a szív megnyitása, ha elzárjuk, akkor hiába akarunk kedvesen viselkedni, az emberek érezni fogják, hogy ez nem valódi.

„Iszonyodjatok a gonosztól, ragaszkodjatok a jóhoz”: Ez is a szeretet jellemzője, mert a valódi szeretet nem alkuszik meg a bűnnel. Nem azért kerüljük a rosszat, mert nem szabad megtenni, hanem mert irtózunk tőle. A valódi szeretet irtózik a rossztól, mert tönkreteszi az emberi életet. Isten egyik jellemzője is a bűngyűlölet. A valódi szeretet nem engedi meg a bűn ideig-óráig való gyönyörűségét, és nem kívánja rövid távú haszon érdekében sem eltérni a rosszat. (Például a gyermeknevelésben is fel kell vállalni a fenyegetést, hogy hosszú távon önuralomra képes embert neveljünk.)

Ugyanakkor a valódi szeretet ragaszkodik a jóhoz, teljes erővel igyekszik arra, hogy az ember elnyerje azt, ami neki jó, még akkor is, ha ez adott pillanatban nem kényelmes. Úgy is mondható, hogy a szeretet elválaszthatatlanul össze van ragasztva a jóval, képtelen közönyös lenni mások iránt.

„Testvéri szeretetben egymás iránt gyöngédek”: Így is mondhatjuk: „ragaszkodó szeretettel kedvesek”. A hívők közössége nem csupán azonos gondolkodáson vagy

közös evangelizációs részvételen alapul, hanem egy meghitt, szeretetteljes emberi kapcsolaton is. A gyengéd szeretetre mindenki vágyik, és ennek helye a hívő gyülekezet kell legyen.

„Tiszteletadásban egymást megelőzők”: Emberek között könnyen megjelenik a versengés, az a törekvés, hogy egymásnál jobbnak láttassuk magunkat. Ezzel szemben az apostol azt kéri hallgatóitól, hogy ki-ki egymás megbecsülésében előzzön meg másokat. Ennek legfontosabb alapja azt, hogy mindenki más-más lelki ajándékot kapott, de törekedni kell arra, hogy másokban is felismerjük az értéket, és azt megbecsüljük. A megbecsülés érheti el azt, hogy mindenki megtalálja a helyét a szolgálatban, és legjobb képességeit tegye a közösbe.

„Az igyekezetben ne legyetek restek”: Amikor a szeretet meglátja a másik szükségletét, akkor késztetést érez arra, hogy cselekedjék. Az ember legnagyobb hibája, hogy ezt hajlamos halogatni. Emiatt sokszor a jó szándékok sem mindig valósulnak meg. Ha valaki gyorsan kész adni, az kétszeres segítségnek számít.

„Lélekben buzgók legyetek”, helyesebben: „A Lélek által legyetek buzgók”. A buzgalom ne emberi legyen, hanem Isten ellenőrzése alatt álljon. A cél az, hogy a Szentlélek irányítása alatt álljanak az indítékok is, mert valódi, megfontolt szeretetre csak ő tehet képessé. A Lélek általi szeretet egyszerre tud cselekvőképes és átgondolt lenni. Az „Úrnak szolgáljatok” kifejezés is arra utal, hogy így kell szolgálni: halogatás nélkül de ugyanakkor Isten Lelkének engedelmeskedve.

12 A reménységben örvendeztetek, a megpróbáltatásban [legyetek] állhatatosak, az imádságban tartsatok ki. 13 A szentek szükségleteiben vállaljatok közösséget, a vendégszeretetet gyakoroljátok. 14 Áldjátok azokat, akik üldöznek [titeket], áldjátok és ne átkozzátok. 15 Örüljétek az örvendezőkkel, sírjátok a sírókkal.

A 12-15. versben egy új szakasz következik. Háttérben az áll, hogy sokan keresztény hitük miatt megpróbáltatásokat éltek át, és üldöztetés volt a részük. Ekkor van szükség a reménységre, de ez a reménység nem csupán a végső üdvösség ígéreteinek tudatosítása, hanem az azok feletti örvendezés is. Szükség van arra, hogy ne csupán megragadjuk Isten ígéreteit, hanem valódi bizalmunk, felszabadult örömünk is legyen ebben. Ennek része, hogy az ember előretekint és előre hálát ad az isteni szabadításért.

A megpróbáltatás egyaránt takar külső és belső nehézségeket. Az „állhatatosság” szó görögül azt jelenti, hogy „alatta maradni a tehernek”. A lényeg, hogy az ember ne önmaga akarja megszüntetni a nehézségeket, hanem utat engedjen az isteni gondviselésnek, fogadja el a terhet, ami Istentől származik, és legyen hozzá hűség.

Ehhez kapcsolódik az imádságban való állhatatosság is. Az imádság az Isten iránti bizalom kifejeződése, s ezt az ember hajlamos idő előtt abbahagyni. Pál arra szólít fel,

hogyan az ember egészen addig maradjon Isten színe előtt, amíg Istentől választ és útmutatást kap. Sokszor Isten az emberileg legreménytelenebbnek látszó helyzetben hoz szabadulást, de ehhez arra van szükség, hogy időt szánjunk az Isten előtti könyörgésre.

„A szentek szükségére adakozók”, helyesebben „közösséget vállalók”: Akik Istenre hagyatkozásuk miatt kerültek nehéz helyzetbe, annak nem csupán adományra van szüksége, hanem együttérző közösségvállalásra és befogadásra. A közösségvállalás nem csupán anyagi segítség, hanem minden javunk megosztása a másikkal, attól függően, hogy mire van éppen szüksége. Ezt a vendégszeretetet által valósíthatjuk meg.

Az üldözők és károkozók iránti viszonyulás zsigeri reakciója, hogy átkozzuk őket, de Isten képessé tehet arra, hogy nekik is jót kívánjunk. Jézus Krisztus is imádkozott megfeszítőiért (Lk 23,34). Aki nehéz helyzetbe kerül valaki más miatt, annak segíteni kell, hogy jót kívánjon a neki ártani akaróknak is.

Ugyanakkor nem feltétlenül kell mindenkit felvidítani, aki szenved, hanem olykor arra van szükség, hogy átélje a bánatot, mert a szenvedés szünteti meg a bűnt. Az embernek időt kell adni arra, hogy átélje a fájdalmat. Másfelől viszont ha valaki örül, akkor hajlamosak vagyunk arra, hogy ezt akadékoskodással elrontsuk. A valódi szeretet együtt tud örülni a másik örömteli tapasztalataival, ugyanakkor képes arra, hogy ha valakinek fájdalma van, akkor ne akarja mindenáron levenni róla a terhet. Az együttérzéssel mi is kitehetjük magunkat küzdelemnek, mert segíteni kell a másik embernek feldolgozni a nehéz helyzetet. Ennek nagyon jó példáját adják Jób barátai, akik eleinte nem szóltak semmit a veszteségei miatt szenvedő Jóbbhoz, hanem vele együtt hallgattak, kifejezve együttérzésüket, és ezzel segítettek neki igazán (ld. Jób 2,11-13). Sajnos később, miután megszólaltak, már egyre kevésbé tudtak önmérsékletet tanúsítani.

16 Egymáshoz egyenlőképpen viszonyuljatok; ne kevélykedjétek, hanem az alázatosokkal tartsatok együtt; ne legyetek bölcsek önmagatokban. 17 Senkinek ne fizessetek gonosszal a gonoszért; a tisztességre gondotok legyen minden ember előtt. 18 Ha lehetséges, amennyire rajtatok múlik, minden emberrel békességben éljétek. 19 Szeretteim, ne szerezzetek elégtételt magatokért, hanem adjatok helyet a haragnak, mert meg van írva: Enyém az igazságtétel, én megfizetek, szól az Úr. 20 Azért ha éhezik a te ellenséged, adj ennie, ha szomjúhozik, adj innia, mert ha ezt teszed, égő paraszt gyűjtesz a fejére. 21 Ne engedd, hogy legyőzzön a gonoszság, hanem a gonoszt jóval győzd le.

A következő szakasz arról szól, hogy milyen lelkület legyen uralkodó a hívő közösségben. Az „egyenlőképpen viszonyuljatok” kifejezés mögött az a gondolat van, hogy a hívők egy irányba tartsanak. Pál arra szólít fel, hogy mindenki az

alázatosságot tekintse mércének („az alázatosok által vezettessetek”), mert ha egy közösségben a jó érdekérvényesítők a hangadók, akkor nem tud minden ajándék a helyére kerülni. Ez csak akkor lehetséges, ha a mérce azokhoz igazodik, akik nem igyekeznek minden eszközzel önmaguk érdekeit érvényesíteni. Így tud kialakulni az a szerető közösség, amelyben mindenkinek megvan a helye. Máshol is azt mondja Pál, hogy akaratos ember nem lehet gyülekezeti elöljáró, mert ekkor nem tudja magát Isten vezetésére rábízni. Erre csakis az alázatos ember a képes, aki „nem bölcs önmagában”, nem gondolja azt, hogy elég az, amit ő tud.

A továbbiakban az ellenségszeretetről szól az apostol. Az ember természettől fogva, ösztönösen úgy akar visszavágni, ahogyan vele bánnak, ezért először ezt a késztetést kell legyőzni. Sokszor az ember jobbnak láthatja, hogy keményen beszéljon másoknak, hogy működjenek a dolgok, csak hogy hosszú távon a szeretet légköre szűnik meg. Második lépésként meg kell tanulni, hogy „előre gondolkodjék” arról, mi az, ami jó – tehát ne akkor, amikor belekerül egy helyzetbe, hanem még előtte. Azt kell előre megfontolni, hogyan lehetünk mások javára, és tehetünk jót velük. Végezetül harmadik lépésként meg kell gondolni, mi a mi részünk abban, hogy békességben éljünk másokkal, és a javunkra legyünk.

Azonban csakis akkor tudjuk megtenni, hogy azon gondolkodjunk, mi a jó a másoknak, ha saját igazságunkat Istenre tudjuk bízni, úgy gondolkodva, hogy Isten teszi majd a helyére a dolgokat. Az ember sokszor azért képtelen a szeretetre, mert folyton magunkat akarjuk megvédeni, és önmagunkért akarunk igazságot tenni. Ha elfogadjuk, hogy Istené az igazságszolgáltatás, csakis akkor szabadulunk fel az önvédelmi reflexről, és válunk képessé arra, hogy meggondoljuk, mi jó a másoknak, és végül ezt meg is tesszük.

Mindennek nyomán válunk képessé arra, hogy az ellenségünkkel jót tegyünk. A szembenállás miatt nem élhetünk vele szoros szeretetkapcsolatban, de segíthetünk rajta, ha látjuk, hogy valamire szüksége van (anélkül, hogy ezt rákényszerítenénk). Ily módon, ha valódi a szeretet, ha a jó cselekedet mellett nem rójuk fel a másoknak a rosszat, akkor valóságos változást tudunk munkálni a másik ember életében. Ha visszavágunk a gonoszság miatt, akkor a valóságban mi is legyőztünk a gonosztól, és a gonosz eszközévé lettünk. Akkor maradhatunk meg Isten eszközének, ha átadjuk az igazságszolgáltatást jogát Istennek, ha előre gondolkodunk, hogyan tehetünk jót a másikkal, és ezt következetesen meg is tesszük.